

Saco studentråds inspel till forsknings- och innovationspropositionen

Inledning

Saco studentråd är Sveriges största studentfackliga organisation. Via våra 17 studentsektioner samlar vi 120 000 studenter inom Saco och representerar studenter på nästan alla utbildningar på lärosäten över hela landet. Allt från nya studenter på högskolan till forskarstuderande.

Saco studentråd som organisation arbetar i högre grad med högre utbildningsfrågor snarare än forskningsfrågor. Vi anser att hela utbildningskedjan måste hänga ihop, vilket gäller såväl grundskola/gymnasium som forskning efter högre studier. Saco studentråd ser gärna att kommande forsknings- och innovationspropositioner har ett uttalat fokus på även högre utbildning.

Högskoleutbildning av högsta kvalitet är helt avgörande för kompetensförsörjningen och för att vi ska stå rustade för de utmaningar Sverige står inför. Saco studentråds vision är att ingen ska ångra sin utbildning och vi hoppas att fler steg tas för att säkerställa detta.

Sammanfattningsvis anser Saco studentråd att regeringen i den kommande forsknings- och innovationspropositionen bör satsa på att:

- Värna den akademiska friheten
- Stärka finansieringen av högre utbildning
- Ta bort hinder för internationalisering inom akademien
- Göra satsningar för mer arbetsmarknadsnära utbildningar

Värna den akademiska friheten

Akademisk frihet är en väsentlig del i ett öppet och demokratiskt samhälle, där lärosätens autonomi är garanterad och den enskilda forskaren fritt kan bedriva forskning. För att akademisk frihet ska värnas är det viktigt att det finns rätt förutsättningar. Finansiering är en viktig del. Svårigheter att säkra forskningsfinansiering är ofta ett hinder för den fria forskningen. För

utländska doktorander och forskare är möjligheten att stanna kvar och forska i Sverige hotad av de senaste förändringarna i utlänningslagen.

Frågan om att grundlagsskydda även den akademiska friheten när det gäller utbildning är en inte helt okomplicerad fråga. Politisk detaljstyrning av högskoleutbildningar innebär att innehållet påverkas av personer utan expertkunskap. Samtidigt finns det ett stort värde i att högskoleutbildningar utformas i god samverkan med näringslivet och professionen. Ett grundlagsskydd för utbildning riskerar att leda till att lärosäten isolerar sig i utformningen. Med det sagt vill Saco studentråd värna även utbildningens akademiska frihet. Med god samverkan med näringsliv och profession behövs inte politisk detaljstyrning.

Stärkt finansiering för utbildning av högsta kvalitet

Sveriges kompetensförsörjning är väldigt beroende av högre utbildning av hög kvalitet. En avgörande förutsättning för högkvalitativ utbildning är en tillräcklig finansiering. Det nuvarande systemet för ersättningsbelopp till högre utbildning behöver förändras då det resulterat i färre undervisningstimmar, laborativa moment och handledd tid sedan systemet infördes på 1990-talet.

Här och nu behöver ersättningsbeloppen höjas men för en långsiktigt stärkt finansiering behöver resurstilldelningssystemet reformeras. Ett sätt att förhindra urholkningen av utbildningsanslag är att undanta universitet och högskolor från produktivetsavdraget och generella besparingar. Det går inte att effektivisera undervisning utan att kvaliteten blir lidande - en timmes föreläsning tar en timme att genomföra.

En annan aktuell finansieringsfråga gäller det nya omställningsstudiestödet. Saco studentråd tycker att det är bra med möjligheten att kunna ställa om och utbilda sig mitt i livet. Samtidigt ser vi en risk att om lärosäten får särskilda anslag för att satsa på livslångt lärande och omställning så tas resurser från befintliga anslag till ordinarie utbildning. Många utbildningar är redan idag ansträngda och detta riskerar ytterligare urholkning.

Saco studentråd föreslår därför:

- att ersättningsbeloppen för högre utbildning höjs

- att resurstilldelningssystemet reformeras för att säkra högkvalitativ utbildning
- att produktivitetsavdrag ska avskaffas för Sveriges lärosäten
- att lärosäten tilldelas särskilda anslag för kurser anpassade för yrkesverksamma akademiker

Goda förutsättningar för internationalisering i akademien

Internationella studenter, doktorander och forskare är helt nödvändiga för att säkerställa kompetensförsörjning och konkurrenskraften i ett land som Sverige. De senaste ändringarna i utlänningslagen försvårar möjligheten för internationella doktorander och postdoktorer att fortsätta arbeta i Sverige. Både inom och utanför akademien finns det ett väsentligt behov av personal med forskarutbildning. Därför är det viktigt att internationella doktorander ges goda förutsättningar och uppmuntras att stanna kvar efter disputation.

För studenter kan utbytesstudier vara väldigt bra komplement till sin ordinarie utbildning. Erfarenhet av att arbeta eller studera internationellt värdesätts av många arbetsgivare. På vissa utbildningsprogram med väldigt rigida utformningar är det svårt att tillgodoräkna sig de kurser en student har läst utomlands, vilket kan resultera i att man behöver förlänga sin utbildningstid. Skillnader i terminstider kan också komplicera utbytesstudier.

Saco studentråd föreslår därför:

- att utlänningslagen ändras med undantag som säkerställer att internationella doktorander och postdoktorer kan fortsätta arbeta i Sverige
- att handläggningstiderna för uppehållstillstånd för internationella studenter, doktorander och forskare kortas ner
- att strukturella hinder tas bort för att möjliggöra utbyte på alla utbildningsprogram

Utbildning för en trygg arbetsmarknad

En akademisk utbildning har flera syften, för individen och samhället i stort. För bådadas del är det av stor vikt att högre utbildning har en god koppling till arbetsmarknaden.

Saco studentråd anser att alla studenter ska ha möjlighet att genomgå verksamhetsförlagd utbildning eller praktik inom sitt utbildningsprogram. Detta behöver stärkas på de utbildningar där möjligheten idag inte finns. Högkvalitativ karriär- och studievägledning samt uppföljning av alumnens etablering på arbetsmarknaden bör vara synligt och tillgängligt för alla studenter, på alla lärosäten.

Det är viktigt att påpeka att en utbildning med stark arbetsmarknadskoppling inte nödvändigtvis motsätter sig forskningsanknytning i utbildningen. Utbildning med faktabaserad och forskningsnära innehåll är även det viktigt, inte minst för studenter som aspirerar till att forska efter studierna.

Saco studentråd föreslår därför:

- att samtliga utbildningsprogram ska erbjuda verksamhetsförlagd utbildning eller praktik
- att karriär- och studievägledning ska finnas tillgängligt på alla lärosäten
- att alumnens etablering på arbetsmarknaden systematiskt ska följas upp av lärosäten och kommuniceras till studenter och sökande till högre utbildning

Med vänliga hälsningar,
Saco studentråd

Titus Fridell
Ordförande

Colin Andersson
Vice ordförande